

FRONTUL MĂRĂȘEȘTI

• ILUSTRAT •

Scopul acestei reviste este : de a propaga dragostea pentru Rege, Neam și Țară, de a strânge legăturile de camaraderie dintre foștii luptători, de a comemora faptele glorioase din războiul pentru întregirea Neamului, și de a pune la îndemâna Ostașilor dela Hotare o literatură de un înălțător patriotism.

Redacția și Administrația
BUCUREȘTI I
Strada Edgar Quinet Nr. 6

DIRECTOR : GENERALUL G. DRĂGĂNESCU

Inscrisă la Tribunalul Ilfov S. I Com. Reg. publ. per. sub No. 558/1939

Redacția și Administrația
BUCUREȘTI I
Strada Edgar Quinet Nr. 6

MAJESTATEA SA REGELE CAROL II

In tranșee

Anul 1917

Noi nu trăim aici decât în așteptarea fiorului clipei supreme : moartea. Dacă am scăpat de ea în clipa prezentă, o așteptăm în cea viitoare; până atunci, trăim între aceste două clipe, dar nu pe pământ, ci sub el.

S'ar crede că aici nu avem nimic de făcut și, totuși, e atât de mult ! Nu avem gândul de îmbogățire, e drept, nici necazul corăbiilor înecate și nici grija zilei de mâine nu ne stăpânește. În schimb, avem și noi gospodăriile noastre : tranșeele și bordeiele. Nu ne aduc câștig sunător, dar prin pavăza lor trăim noi, cei mulți și, chiar dacă au murit câțiva, tot le îngrijim.

O poziție însemnează un număr nesfârșit de șanțuri, fel de fel, fiecare cu forma și întrebuințarea sa. Dacă le-ai privi de sus, dela o înălțime mare, le-ai vedea ca împletitura unei pânze de sârme.

În acest labirint, viața este ca într'un arsenal : fiecare om își are locul și partea sa de lucru, hotărâte de șef.

Ziua nu se vede și nu se aude nimic. Toată lumea asta de șoboli se odihnește de munca istovitoare a nopții. În zadar caută avioanele să descopere ceva, căci afară de șanțuri nu văd nimic. Doar vre-un agent de legătură, care se întâlnește cu un telefonist în controlul firului.

Și-au băut ceaiul disdedimineată, când au venit dela lucru, ori din serviciu, și-acum dorm. În șanțuri, liniște de mormânt. Te oprești lângă un bordei. Ai auzit un nume. Te apropii, te uiți înăuntru. Pe fața unuia, — arsă de vântul grijilor și necazurilor, — un zâmbet de durere. Ghicești. El a șoptit numele unui copil, pe care l-a visat, desigur.

Priveliște duioasă până la lacrimi. Și câte altele nu vezi, care nu fac altceva decât să te adâncească în gânduri, să te poarte în alte lumi.

Timpul curge între vis și viață. Soarele se ridică fără să simți, pe cer, și deodată te pomenești cu el la amiază. Atunci apar și bucătarii, în fruntea convoaanelor, care aduc cazele cu mâncarea :

Un bucătar este totdeauna mândru, fiindcă i se pare lui că e superior tuturor camarazilor. Toată ființa-i, în primul rând, — deși cam smolită de fum, cenușă și negreală de pe cazan, — parcă cere celorlalți respect, dar mai cu seamă recunoștință, de oarece el le dă de mâncare și fără el nu se poate face nimic, știut fiind de toată lumea că „inamicul cel mai de temut este stomacul gol”. Apoi nimeni nu știe cela ce știe el !

Bucătarul este un fel de birou de informațiuni și, dacă vrei să-ți șoptească vre-o noutate, trebuie să umbli bineșor pe lângă dânsul. Are dreptate, căci cine, — dacă nu el, — este mai aproape de măriri ? Și unde se vorbește mai mult ca la bucătărie ?!

Ca armă de luptă are polonicul, cu care împărțește mâncarea și loveste peste mâna care îndrăznește „să se amestece în ciorba lui”. O poartă cum își purtau tamburii, pe vremuri, bastonul.

Câți nu râvnesc, în timp de războiu, la postul de bucătar ; și cu toate acestea, câți din ei nu sunt omorâți de obuzul, care de multe ori cade chiar în cazan !...

— La masă ! strigă cineva. Șirul se formează numai decât în fața fiecărui adăpost. Își primesc, unul câte unul, hrana, iar marmita pleacă mai departe, în timp ce ei se așează liniștiți la masă.

Aci este locul să spun, că nu știu dacă mai există pe lume vre-un ostaș, care să se mulțumească cu atât de puțin, ca ostașul român.

— Atâta are țara, atâta îmi dă ! — sunt vorbele lui.

După ce au isprăvit de mâncat, se adună la taifas. grupuri-grupuri. Își aprind țigările și încep să povestească. Nu de puține ori vezi câte unul care n'are tutun, cum își trece mâna pe sub nas : mai tușește, își tot udă vârful degetului în gură, până când este observat de un altul, care îi întinde tabacherea zâmbind. Se ajută unul pe altul, căci la greu sufletele se contopesc.

Deabia când au eșit la sfat, poți să-ți dai seama ce amestecătură de oameni ascund aceste șanțuri. Leaturi vechi, oameni bătrâni cu capul cofilie, apoi cei de vârstă mijlocie, cărora li se spune „bădie” și însfârșit imberbii, sau „răguții”, totdeauna veseli. Aci formează cu toții un fel de familie și-ți este mai mare dragul să vezi pe moșnegi îngrijind și luând apărarea copiilor. Vorbesc de greutate de acasă și tot ce este în legătură cu războiul. Subiectul lor obișnuit este gospodăria cu nevasta, copiii și boulenii, căci țaranul nostru își iubeste bouul ca și pe soție și copilul lui crește alături de „ghitâl”.

De-oparte, doi-trei recruți își amintesc de drăguțele, care le-au dat la plecare ba un inel, ba o pereche de bete, sau cine știe ce talisman.

— Strașnic o învățeam la bătută, măi frate ! Avea niște ochi bată-i ghina de-ai fi făcut moarte de om pentru ei ! povestește unul.

— Ia treci mai bine la schimb ! îl ia de guler sergentul.

Sufletul acestor oameni este gingaș ca o floare. Deaceia trebuie să te aproprie de el și să-l aperi. Dacă vezi pe unul necăjit, spune-i o vorbă

bună, o glumă potrivită și fața lui se înseninează, altuia ticluște-i o epistolă ; însfârșit, grija vădită de neajunsurile fiecăruia, sunt lucruri care te aproprie de ei, ridică moralul și strâng legătura dintre ofițeri și trupă, legătură, fără de care nu te poți aștepta la nici-o jertfă din partea soldatului.

Soarele se lasă încet spre scăpat, oamenii își curăță armele, își așează și își pregătesc totul pentru noapte.

Dar adevărata viață a tranșeelor nu începe decât odată cu venirea nopții. Ca să ai siguranță și liniște, trebuie să fii tare. Și, pentru a avea o adevărată poziție, îți trebuie mult lucru. Prin urmare, odată cu venirea nopții începe și treaba.

Te îngropi mai întâi în pământ sub scutul unei pânze de pârul și de santinele. Intunericul îți dă cel mai neprețuit ajutor, îți este cel mai credincios aliat. Deabia după ce ai urzit câteva rânduri de sârmă înainte, începe adevărata organizare. Aci intră iarăși în joc ofițerul. El este un inginer și trebuie să arate că este un împărțitor priceput al lucrului. Astfel, o grupă bate pari pentru rețele, alta întinde sârma ghimpată. Ici se sapă tranșeele din prima linie, sau prichiciul de pus picioarele la tras ; dincolo se sapă un șanț de comunicație, un post înaintat sau groapă unui adăpost. O grupă de lemnari așează scheletul unui bordei, alta grătiile pe fundul șanțurilor, pentru noroi și fiecare își execută părțica de lucru.

Dar războiul își are și ciudățeniile lui, de necrezut la primul auz. Așa de pildă : Se poate ca doi adversari să stea față în față liniștiți, fără să tragă foc unul în altul ? Da, se poate și iată de ce :

Dacă dușmanul a fost mai vrednic de cât tine, apoi greu de tot să te organizezi. La cel mai mic sgomot, o rachetă, un tocănit de mitralieră și chiar o vijelie de artilerie. Dar dacă și el se gâsește tot în aceeași stare, atunci lucrăm amândoi, ne supraveghem unul pe altul și ne lăsăm în pace, chiar dacă este lună ca ziua. Dacă mă lasă el în pace, de ce să nu-l las și eu pe el ? La aceasta se mai adaugă și graba, pe care o are fiecare, de a se întări cât mai repede.

Noaptea trece liniștită, luna luminează munca istovitoare a acestor oameni, lucrul sporește ; zorile prind să se arate la răsărit, în timp ce pentru noi începe noaptea !...

Nu dăm nici o brazdă din pământul sfânt al Patriei.

Hotarele noastre

de

MIRCEA D. RADULESCU

Hotarele noastre, hotarele vechi,
Hotare 'nchegate cu sânge 'n șivoaie,
Lut falnic în care dorm moaște străvechi,
Străbuni răbojiți în cumplite răsboaie,
Sunt ziduri de veacuri, de trudă și-amar,
Sunt râuri de lacrimi și sânge fierbinte,
Sunt oase sfințite sub pietre de-altar,
Hotarele noastre, hotarele sfinte !...

Noi, piatră pe piatră, le-am pus chezășii,
Voivozi și țărani laolaltă de-avalma,
Să stea străjuire pe-a noastre moșii
Muncite de veacuri, cu plugul, cu palma...
Să 'nfrângem vrăjmașii noi pieptul l'am pus
Și 'nscris-am cu sute de mii de morminte
Din Soare-răsare și pân' la Apus
Hotarele noastre, hotarele sfinte !...

Latine vestigii de timp glorios,
Liman de 'nfrățire, dureri și credință,
Plămadă străbună de carne și os
Din sângele nostru luat-au ființă...
A noastre sunt... Veac după veac le-am clădit
Scut falnic în fața barbarelor ginte
Să fie deapururi zăgaz neclintit
Hotarele noastre, hotarele sfinte !...

In lături voi lifte și pajuri crăești,
Voi hiene flămânde și hoarde barbare...
Rovine și Baia, Oituz, Mărășești,
Stau diguri mărețe : eterne hotare !...
Din ce-avem al nostru, o brazdă nu dăm
Din glia cu morții cei scumpi din morminte :
Cu pieptul, cu dinții, noi știm s'apărăm
Hotarele noastre, hotarele sfinte !...

Români laolaltă !... De straje soldați,
Sub steagul dreptăței, cum Pronia scris-a :
De brazda străbună de-apururi legați
Să fim zid de stâncă !... De strajă, la Tisa !...
Zadarnic, maghiare, mai cugeți să treci
Zăgazul de jertfă și mari oseminte,
Când Tisa și Nistrul bătrân, sunt pe veci
Hotarele noastre, hotarele sfinte !...

REGELE FERDINAND I

Acela care, sub urgia celor mai aspre furtuni ale destinului, a avut tăria neșovăelnică să spună, urmând numai porunca datoriei de mare slujitor al supușilor săi: „oricât ar fi de grele încercările pe care le îndurăm, tot ce am făcut, așa face din nou“, și care, la îndemnul unor sfătuitori ce încercau să-i dovedească siguranța unui adăpost în Rusia, răspundea cu dârzenie: „cât va mai fi un pogon de pământ liber, noi rămânem aici“, a intrat în nemurie din clipa când a știut să arate lumii întregi, acea măreață și sguduitoare pildă morală care a uimit până și pe dușmanii de atunci ai neamului nostru.

La 14 August 1916, în sufletul Lui de martir al datoriei, născut din faptul că a jurat înaintea poporului său că-l va urma pe drumul idealului de veacuri, s'a jucat cea mai cumplită tragedie pe care nici mintea autorului lui Hamlet n'ar fi putut-o zămisli pentru teatrul acelei vremi.

Regele Ferdinand I Intregitorul care a băut, până la fund, paharul tuturor suferințelor pentru a sui cea mai înaltă culme a istoriei neamului nostru, a fost omul jurământului ținut.

Nu este dat foștilor lui ostași — pe cari moartea nu i-a vrut pentru flacăra uriașe a altarului de jertfă — să scrie, în cartea veacurilor, povestea de necrezut a acestui cruciat al regalității, care înainte de a porni la luptă sângeroasă împotriva dușmanilor țării, a biruit în fundul sufletului său de om, tot ce se arăta petrivnic împlinirii visului de aur al atător leaturi românești adormite întru Domnul.

Nu noi cei de astăzi vom putea cuprinde, în câmpul vederii noastre sufletești lipsită de adâncimea vremurilor, măreția fără de hotar a epopeei războiului desrobitor, care întrece tot ce am trăit dela Traian până azi, și nici un maestru al plasticei, ori cât har dumnezeesc s'ar pogori asupra geniului său sacru, nu poate izbuti acum, să înfățișeze în strălucirea meritată, chipul de icoană al lui Ferdinand cel Mare.

„Cei ce vor veni după noi (spunea marele cărturar al românismului, Nicolae Iorga, în Camera deputaților la Iași, la 14 Decembrie al

anului de vitejie 1916), vor trebui să caute în talentul istoricului, în darul de creație al artistului, cele mai puternice mijloace pentru a ști ce a sgduit acest suflet și cât sentiment a trebuit să aibă Regele de datoria și drepturile sale față de idealul pe care îl urmărim, ca să-L fi văzut la deschiderea Parlamentu-

REGELE FERDINAND I.

lui, înaintea noastră, cu acea seninătate, pe care nu o au toți martirii, ci numai acei cari știu că au câștigat prin lupta lor o coroană, biruință morală pe cari veacurile o vor recunoaște și o vor consfinți.

În care hronic al faptelor, împlinite cu înțelepciune și virtute de conducători de neamuri, s'au putut citi vreodată slove mai înălțătoare, ca cele cuprinse în răspunsul dat de Regele Ferdinand lui Petre Carp cu privire la interesele dinastiei, care nu pot fi deosebite de ale țării?

In conștiința mea, aceste două noțiuni se confundă în una singură. Dacă m'am hotărât să fac acest pas grav, e fiindcă, după matură chibzuință, am ajuns la convingerea adâncă și nestrămutată, că el corespunde cu adevăratele aspirații și cu marile interese ale neamului, a căror răspundere o port în ceasul de față.

Dinastia va urma soarta țării, învingătoare cu ea, sau învinsă cu ea. De-oarece, mai presus de toate, să știți, domnule Carp, că dinastia mea este română. Românii n'au adus aici pe unchiul meu, pe Regele Carol, ca să întemeieze o dinastie germană la gurile Dunării, ci o dinastie națională, și revendic pentru casa mea cinstea de a fi îndeplinit în întregime misiunea pe care acest popor i-a încredințat-o !“.

Misiunea pe care acest popor i-a încredințat-o...

Ce răscolitoare de virtuți adormite este această frază.

Noi, cari ne-am adăpat la izvorul pildelor istorice și al poemelor eroice străvechi, ca la fântână de veșnică întărire a sufletului omenesc, și cari până la plecarea spre câmpul jertfei, am socotit legendele, minunate plămuiți ale închipuirii întraripate, cu scopul de a ne purta spre înălțimile și țăriile sufletului, ne-am dat seama, odată botezați cu sângele sfânt al martirilor noștri, că realitatea ce începusem să trăim, depășea în măreție tot ceea ce mintea omenescă izbutise să dureze peste veacuri.

Totul descreștea în fața eroismului ce se dovedea pretutindeni și legiunile romane, ele înșile, se înșiruiau în amintirea noastră ca o falangă anemică, alături de uriașii noștri dela Jiu, din Dobrogea, Măraști, Mărășești și Oituz.

Iar neamul întreg, dela mic la mare, și dela un cap la altul al țării, s'a arătat atât de tare, în cât va fi cu neputință să găsim o pildă la fel, înapoia frontului de luptă al grecilor dela Marathon și Thermopyle, al macedonenilor lui Alexandru, al legionarilor lui Caesar, al normanzilor lui Wilhelm cuceritorul sau al suedezilor lui Carol XII.

În timpul războiului pe care noi l-am trăit în toate grozăviile lui de iad, însăși moartea nu se mai înfățișa ca în vechime.

Ea venea acum pe furiș, nevăzută, neauzită, lașe, ieșind din pământ sau coborînd din văzduh, veșnic nesătulă și veșnic neobosită, stăpânind peste vreme și peste cuprins ca o adevărată împărăteasă a neantului și a țăriilor de dincolo și de dincoace de noi...

Și acestei morți fără chip, fără odihnă, fără întrerupere și fără hotar, lovind tainic acolo unde părea că nu există și chinându-te s'o aș-

tepti acolo unde o simțeau la tot pasul și unde întârzia să vină, aceste morți perfide, îi arunca disprețul lui ne mai întâlnit, plămădit din seninătate, din resemnare și, mai presus de toate, din convingerea utilității jertfei sale, ființa neștiută a noroadelor, de pe cea mai înaltă culme a sufletului.

Poate numai la martirii creștini, cari înlocuiau torțele grădinilor imperiale, să mai fi văzut omenirea atâta eroism pentru o idee. Dar nici

Regina Maria

odată nu s'a renunțat la viața pământească cu mai multă simplitate și cu mai uluitoare abnegație ca în timpul acestui cutremur al lumii.

Și deasupra acestui rug imens, la flacăra căruia s'au prefăcut în cenușe milioane de mucenici ai onoarei, se ridică icoana Făuritorului României de azi, mort trupest la 20 Iulie 1927, dar îmbrățișat de veșnicie la 14 August 1916.

Cercetătorii de mâine ai vijelioasei vieți trăite de neamul acesta brav și blajin, se vor strădui să înțeleagă cum într'un suflet de monarh a putut să sălășluiească atâta putere de jertfă și atâta dumnezeiască virtute.

Dar noi, noi cari la chemarea neamului, am mers să suferim și să biruim sub cutele stindardului desfășurat de El, noi știm de ce vlăstarul lui Anton de Hohenzolern și al prea cucerniceii, al buneii și al virtuoseii Antonia — sora regelui Pedro al

Portugaliei — și-a îngropat toate amintirile sale de copil și de tânăr, în cimitirele castelului familial din Sigmaringen, al liceului din Düsseldorf, al școlii militare din Cassel sau al universităților din Tübingen și Lipsca, unde s'a dovedit atât de însetat de lumină filosofică și istorică.

Noi știm de ce acest rege mare s'a dăruit cu totul neamului nostru, care de aproape două milenii își căuta fireasca întregire.

Noi știm de ce marele mucenic Ferdinand a îndurat, senin și neclintit, cele mai aspre dureri pe care regii de odinioară nu le cunoșteau nici măcar din cronici...

Noi, ostașii Lui, precum și tot ce era suflet românesc, adăpostit în vremea uraganului, în sufletul Lui uriaș, știm de ce Făuritorul României de azi a primit, de bună voie, botezul muceniciei celei mai grele. Regele Ferdinand I. pe care istoria l-a trecut în paginile sale cu titlul de „Cel Leal“, dar care, mai târziu, va fi veșnicit sub acela de „Cel Mare“ (căci a fost, în adevăr, un rege mare), a înfrânt omul din el ca să dea putință spiritului să se ridice până la înălțimea idealului nostru național.

Căci Regele Ferdinand a jurat că va fi bun român.

Și a fost !

Iar alături de Ferdinand I Românil, istoria sfântului nostru război va încrusta pentru totdeauna numele Tovarășei sale de viață și mucenicie, al Doamnei Noastre Maria, care a întrecut în măreție regească și omenească tot ceea ce poveștile au dăruit sufletului nostru însetat de minuni.

ION I. GRECULESCU

REGELE FERDINAND către eroii dela Mărășești

Ordinul dela 12 (25) August 1917

„...Cu piepturile voastre ați ridicat un zid mai tare decât granitul. Voința voastră, vitejia copiilor Țării noastre aliate, au pus o stavilă popoului vrăjmașesc ce a vrut să se reverse asupra câmpiilor Moldovei, pentru a purta valurile sale și mai departe până în sânul Rusiei.

Cu mândrie Mă uit la voi și vă aduc mulțumirile Mele călduroase

și recunoștința Mea ofițerilor și trupelor care v'ați purtat atât de brav. Onoare acelora care și-au lăsat viața pentru apărarea patriei lor.

Ne mai așteaptă noi lupte, noi eforturi și noi jertfe ni se impun, căci vrăjmașul tot își mai ține capul sus. Nu uitați nici o clipă că drumul spre biruință duce numai într'o sin-

Regele Ferdinand I.

gură direcție: înainte; numai învingând pe vrăjmaș puteți realiza străduințele voastre. Ați dovedit până acum că puterea voastră de rezistență e mai tare ca năvălirile vrăjmașului, iar vitejia voastră mai mare decât numărul lui. Va veni momentul când voi veți fi năvălitorii, când veți purta drapelele voastre înainte pentru a alunga pe vrăjmașul de pe pământul care nu este al lui, căci cât timp mai are un picior pe pământul nostru, biruința nu este desăvârșită.

Vitejia ce ați arătat până azi îmi dă dreptul să privesc cu încredere în viitor, căci luptăm pentru bunurile noastre cele mai sfinte și cauza noastră e justă, de aceea și biruința trebuie să fie a noastră.

Acest ordin trebuie citit la toate companiile, escadroanele și bateriile.

Dat în Cartierul Nostru General, în 12/25 August 1917“.

FERDINAND

DRAGOSLAVELE

Despre eroicele lupte dela Dragoslavele, unde ostașii români într-o îndârjită rezistență, au săvârșit minuni de vitejie, deși au avut în față trupe inamice de elită, puternice, îndrăznețe și călite timp de peste 2 ani, în războiu, — s'a scris la noi prea puțin.

Prea repede s'a dat uitării uneia din cele mai glorioase și importante acțiuni a armatei române, acțiune, care, fără îndoială, a influențat covârșitor evenimentele ce aveau să urmeze.

Fără bariera pusă de Români timp de peste 6 săptămâni la Dragoslavele, rezistența din Moldova și victoriile dela Mărăști, Mărășești și Oituz, poate, nu s'ar mai fi realizat.

Este drept că unele scrieri militare române redau amănunțit luptele din regiunea Bran-Dragoslavele, dar acestea au un caracter de studiu, pentru specialiști, fiind lipsite tocmai de partea legendară, de amintiri personale, de ceiace au văzut și simțit individual luptătorii.

În afară de o lucrare românească prezentată într-o formă din cele mai interesante și emoționante, plină de amănunte inedite — este vorba de două capitole extrem de interesante: „Dragoslavele în timpul războiului” și „Regiunea Dragoslavele — Luptele din 1916”, apărute în monografia întocmită de către Sf. Sa preotul I. Răuțescu asupra comunei Dragoslavele (Editura Gh. N. Vlădescu, Câmpulung (Muscel) 1937), lucrare premiată de Academia Română — și e păcat că aceste capitole n'au fost publicate într-o broșură separată —, aproape că nu s'a mai scris nimic, așa că după ce și ultimii supraviețuitori ai legendarei epopei din munții Mușcelului vor trece în lumea veșniciei, prea puțini vor mai ști ce a fost la Dragoslavele.

Dar dacă la noi, nici foștii luptători, ofițeri și soldați, n'au prea publicat amintiri personale din acele zile, nu tot așa e cazul la germani, cari nu pot uita Dragoslavele.

Numeroase sunt lucrările publicate de foștii luptători germani asupra luptelor duse de ei în regiunea Branului, în toate preamărind vitejia ostașilor români, arătând dificultățile supra omenești ce au îndurat, acolo strânși în munți de piatră și în special insistând asupra

marei importanțe ce ar fi avut pentru germani faptul de a fi putut să cucerească muntele Mateiaș atunci când au plănuțit, adică la 3/16 Octombrie, imediat după pătrunderea spre Rucăr — Dragoslavele și nu după 6 săptămâni de lupte crâncene și abia după retragerea de bună voie a românilor.

Printre scrierile germane, găsim interesant să arăt că a apărut mai de mult o lucrare a preotului Diviziei XII-a bavareză, asupra luptelor avute de către această divizie în România, dela intrarea ei în luptă la pasul Bran și apoi mai departe spre Câmpulung, Ploești și Siret.

Pe coperta acestei lucrări, se vede că ea a fost dedicată de către preot, chiar comandantului numitei divizii, cu mențiunea: „Seiner Exzellenz General Huller — Eroberer von Ploesti” (Excelenței Sale Generalului Huller, cuceritorul Ploeștilor) și iată ce scrie el privitor la luptele de la Dragoslavele și ce părere are de soldații noștri: „Multe vom putea uita noi germanii din întâmplările războiului dela 1914—1918, dar nu vom putea uita vreodată suferințele noastre în luptele dela Dragoslavele unde soldații — țărani români își apărau munții cu îndârjirea disperării, spre a opri pe năvălitori de a le cuceri pământul”.

Marea importanță dată de germani acțiunii din regiunea aceea, reiese din altă lucrare apărută în anul 1932, în limba germană, publicată de fostul luptător Fritz Ortlepp. Acesta, a luptat la Dragoslavele în reg. 58 Artilerie prusiană din divizia 76-a germană și în vara anului 1929, a revenit în România ținând să viziteze în timp de pace, localitatea de Dragoslavele unde a luptat în toamna anului 1916.

După aceea, înapoiat în Germania a publicat o descriere a luptelor la care a luat parte în războiul contra României. O parte a acestei descrieri și anume luptele din regiunea Bran-Câmpulung, a fost tradusă în românește de către Sf. Sa inimosul Preot I. Răuțescu, dela Dragoslavele, care a publicat-o într-o broșură „Luptele din regiunea Bran și Dragoslavele” (Editura G. M. Vlădescu, Câmpulung-Muscel 1933).

Descrierea lui Ortlepp se întemeiază pe notele sale personale de campanie, pe însemnările Generalului Elstermann von Elster, comandantul diviziei 76-a germană, pe notele oficiale și registrele de operațiuni întocmite de un ofițer din a-

cea divizie, pe memoriile apărute până acum ale diferitelor unități germane ce-au luptat în acea regiune, precum și pe comunicările primite dela unii din foștii camarazi ai autorului, astfel că ea este un document de bază, din care reiese în special importanța ce a avut pentru germani cucerirea muntelui Mateiaș, bastion puternic ce le oprea mult dorita lor pătrundere spre bogata câmpie românească, acțiune despre care, la 3/16 Octombrie Ortlepp spune: „Dacă Divizia 76-a ar fi început marșul mai de dimineață, imediat după ocuparea satului Dragoslavele, atunci ar fi găsit Mateiașul neocupat și n'ar fi întâmpinat până la Mămăești nici o rezistență. Întârzierea urmării germane cu trei ore, a avut ca rezultat oprirea pătrunderii Diviziei 76-a pe Mateiaș. A trebuit după aceea o luptă de 6 săptămâni în jurul Mateiașului condusă din ambele părți cu multe forțe și cu o îndârjire cum n'a mai fost în nici un alt loc pe frontul românesc în toamna anului 1916”.

Apoi: „Marșul de înaintare al Diviziei 76, început la Sibiu, a fost astfel stavilit la sud de Dragoslavele și înaintea masivului Mateiaș, care ca o fortăreață naturală domina șoseaua ce duce spre Câmpulung. Acest Mateiaș, a rămas în amintirea tuturor luptătorilor, dar mai ales în amintirea infanteriei, în timp ce artileriștii se gândesc cu groază la apa Dâmboviței”.

Și în altă parte: „Iar dacă grupul Morgen ar fi trecut pe șoseaua Câmpulungului și ar fi înaintat până la Pitești, atunci nu s'ar mai fi putut menține pozițiile trupelor românești din fața corpului german alpin, la răsărit de valea Oltului. S'ar fi deschis odată cu aceasta grupului comandat de Krafft von Dellmensingen, drumul spre șesul Munteniei, înlesnind astfel înaintarea către București”. Însfârșit, când după 6 săptămâni de lupte grele în acea „Vale a durerei și a groazei” cum o numește, în zorii zilei de 17/30 Noembrie ocupă Mateiașul fără luptă, fiind evacuat de către apărătorii români, Ortlepp notează: „Astfel a fost ocupat Mateiașul, pe care românii îl apăraseră cu atâta îndârjire. Românii protejați de întunericul nopții, își evacuasera pozițiile de până aci, fără să fie împiedicați nici măcar de focul artileriei germane. Trupele s'au pregătit îndată de urmărire. Toți răsufiau acum ușurați

sfârșit. Se vedea apoi realizată și speranța de a ajunge în bogatul șes românesc, înainte de venirea iernei”.

Și fiindcă eu însu-mi, scriitorul acestor rânduri, am trăit acele zile dela Dragoslavele, ca luptător în regimentul 7 Infanterie Prahova, să-mi fie permis a adăoga o amintire personală despre istorica ocupare a Mateiașului de către trupele române, din noaptea de 2—3 Octombrie 1916 s. v., barându-se astfel de la început pătrunderea inamicului în Muntenia, pătrundere, care, la cea dată și prin acel punct, ar fi avut cum am văzut, efecte mai dezastruoase, decât invazia survenită după o lună pe la Jiu.

După luptele dela Sirnea-Ciocanul pe vama Giuvala, divizia noastră a 22-a română, s'a retras prin defileul Dâmbovicioarei, spre Rucăr. Aci cu batalionul II, din care făceam parte, al reg. 7, am ocupat în ariergardă, tranșeele dela Posada situate chiar lângă șosea și lucrute încă din timpul neutralității, dar n'am rămas în ele decât foarte puțin timp, căci imediat după instalare, am și primit puternice focuri de artilerie în flancul nostru dinspre apus și din spate, focuri ce proveneau dela brigada austro-ungară de bosniaci, care se strecurase prin munții Tămașului și cobora pe Râușor, spre Rucăr, învâluindu-ne.

Numai decât a urmat o nouă retragere și tot astfel, în zilele de 1 și 2 Octombrie, întreaga Divizie 22, se retrăgea spre sud, presată de aproape și puternice de inamic, care se și credea stăpân pe situație.

În ziua de 2 Octombrie — o frumoasă zi de toamnă — batalionul II/7 se găsea, după retragere, cantonat în curtea școlii din Nămăești în așteptare de ordine, când deodată, spre seară, d. căpitan Malamuceanu, comandantul batalionului, vine dela regiment, adună oamenii batalionului în jurul său și ne spune următoarele cuvinte: „Băieți, pe munții din față strecurându-se mai multe companii de nemți, d. general Razu, comandantul diviziei noastre, ne-a făcut onoarea ca batalionul nostru să pornească spre a respinge pe inamic; veți lupta voi vitejește?!”.

Batalionul a răspuns în urale și imediat s'a dat ordin de echipare, dispunându-se ca pentru o mișcare mai repede, trupa să-și lase ranițele pe loc în curtea școlii.

Era aproape întuneric, când coloana s'a pus în marș condusă de o

călăuză, fără să știm unde mergem și fără să bănuim atunci că de acțiunea noastră din acea noapte — de ocuparea Mateiașului fără nici o întârziere — depindea soarta țării.

Trecând prin satul Nămăești — am și acum icoana vie în fața ochilor — ne-a oșit înainte populația satului, câtă mai rămăsese, în frunte cu Preotul care, cu crucea în mână ne binecuvânta și ne ura izbândă în luptă.

Astfel am pornit în marș forțat printr'un drum de țară, printre mături humoase, am început a urca coastele munților, am trecut noaptea prin valea Ulucului, pe la singurul izvor de acolo cu apă minunat de bună (dela care se alimentau apoi succesiv și românii și germanii), am urcat spre Pravăț și în sfârșit pe pantele abrupte și stâncoase ale Mateiașului, ajungând spre ziuă în vârful lui și ocupând acolo cu compania 5-a de care aparțineam, creasta cea mai înaltă de sub peretele uriaș de granit cu care sfârșește vârful Mateiaș.

Când a început să se lumineze de ziuă, am văzut că ne aflăm pe un vârf extrem de stâncos, unde erau numai colțuri de granit și care într'o parte se termina cu un bloc uriaș având un perete de granit aproape perpendicular pe creasta unde ne aflam noi. De săpat repede vre-o tranșee sau vre-o mască cât de puțin adâncă, nu putea fi vorba.

Priveliștea însă ce ni s'a oferit înaintea ochilor, era neînchipuit de frumoasă; la Nord, ca într'un amfiteatru se proiectau culmile munților spre Rucăr până departe spre Giuvala. La sud-vest, în zare, apărea Câmpulungul ce se întindea panoramic și pretutindeni la Răsărit și Apus, cât cuprindea privirea se zăreau coamele munților din ce în ce mai înalți, colorate în toate tonurile, dela galbenul roșcat al făgetului tomnatec până la verdele închis al brazilor, iar în vale șoseaua șerpua ca o panglică albă.

Dar n'apucărăm nici să resimțim oboseala urcușului, nici să admirăm priveliștea, când deodată se auziră la ai noștrii strigăte de: „uite-i, uite-i, nemții, trageți, trageți...!”, și într'adevăr la distanță de vre-o 800 metri, dinspre șosea și dinspre Apus, am văzut infanterie germană care înainta.

Atunci, apărați de stânci, am început să tragem repede focuri și imediat inamicul ripostă cauzându-ne primele pierderi, cel dintâi că-

zut, fiind sergentul instructor Grigore B. Stellan din plutonul nostru 4 străpuns de un glonte în inimă.

Impușcăturile durară câteva ore, când începurăm să auzim și glasul tunurilor germane, care deschiseră contra noastră foc puternic cu artileria grea. Observam bine traiectoria obuzelor și apoi le vedeam căzând toate în apropierea noastră, spărgându-se în peretele acela uriaș de granit care ne apăra pe noi. Zgomotul era infernal, iar exploziile obuzelor în stâncă înspăimântătoare, miile de schije și bucăți de stânci rupte fiind aruncate în aer la mari înălțimi, de unde se rostogoleau vâjind, asupra noastră.

Această situație dură întreaga zi de 3 Octombrie, calmându-se numai noaptea când întreaga companie a rămas de veghe pe poziție cu teama să nu fim atacați.

În zorii zilei de 4 Octombrie, duelul de artilerie reîncepu la fel de înfricoșător și cum plutonul nostru se găsea la marginea crestei, cu privirea spre valea Ulucului, auzirăm deodată gornști români sunând atacul și numaidecât vedem infanteriști alergând la asalt în strigăte puternice de ura: era un batalion de musceleni din regimentul 70 sosit chiar atunci dinspre șoseaua de la Câmpulung și care dădea atacul prin valea Ulucului, spre a scoate pe germani de pe importanta înălțime Pravăț, zisă la Cruce cota 695.

Și așa începură memorabilele lupte ce durară 6 săptămâni, pentru posesiunea Mateiașului, unde mulți de ai noștri au căzut, dar nemeni n'a dat înapoi.

Slăvită fie memoria, celor ce și-au dat acolo viața îndeplinindu-și datoria pentru apărarea Patriei.

S. FILIP

„Efortul de căpetenie ce va trebui realizat este perfectarea și desăvârșirea apărării naționale“.

„Nu ne întărim, nu desăvârșim înzestrarea oștirii noastre într'un spirit agresiv, ci într'un spirit decis, de apărare a ceea ce este al nostru și al dreptului consfințit prin libera hotărîre dela Chișinău, Cernăuți și Alba-Iulia“.

M. S. REGELE CAROL al II-lea
la Constanța, în ziua Anului Nou

M. S. Regele Carol II

Ceasuri grele frământă astăzi din nou lumea aflată la răscruce.

Bătrânul nostru Continent pare că vrea să-și croiască o nouă înfățișare, și tunul bubuie din nou pe întinsul mărilor, iar avioanele brăzdează marginile țărilor Apusului, vărsând flacări...

In uriașa frământare, care nu se știe cum și când se va termina, Ro-

Pentru sufletul nou al Patriei Române!

mânia nu putea și nu trebuia să rămână nepăsătoare.

Din primul ceas când furtuna s'a anunțat, Majestatea Sa Regele Carol II, conducătorul destinelor neamului nostru, a fixat și atitudinea noastră de azi, și rostul nostru de mâine.

România nu are de cerut nimă-nui, nimic!

Stând în serviciul păcii, România are, — și vrea să păstreze, — legături de prietenie nu numai cu vecinii, dar și cu țările cele mai depărtate.

Dar dacă sfântul pământ românesc ar fi amenințat, toată suflarea, — ca un singur oin, — se va ridica pornind în apărarea lui, cu prețul vieții!

Doritor de a apăra o zestre care totdeauna a fost patrimoniu româ-

nesc, Guvernul Majestății Sale Regele Carol II a luat din timp toate măsurile convenite: A căutat să soluționeze cele două mari probleme, adică ordinea launtrică și siguranța la hotare.

Și, conștient de importanța grelelor împrejurări de azi, poporul nostru s'a alăturat din tot sufletul chibzuitelor măsuri luate de conducători, dând astfel exemplul unei admirabile solidarități cetățenești.

Veghia la frontiere s'a organizat într'un chip care face din sufletul românesc și din lucrările efectuate acolo un zid de netrecut. Experti străini, personalități consacrate, cari au văzut acele lucrări, nu și-au precupețit elogiile pentru geniul și puterea de muncă a României.

„Suntem astăzi, mai liniștiți decât ieri“, a spus d. Președinte al

M. S. Regele Carol II însoțit de Marele Voevod Mihai decorează drapelul unui regiment.

M. S. Regele
Carol II
și Marele
Voevod Mihai
pe câmpia
dela Cotroceni
trecând în
revistă trupele.

Consiliului de Miniștri, și putem privi viitorul cu încredere!

În cuprinsul Țării, opera de ajutorare a familiilor concentraților, — prin sprijinul acordat femeilor și copiilor, în lemne, haine, alimente și bani, ca și prin grija de ogoarele lor, cari nu pot rămâne nelucrate, — a reușit să statornicească o stare de liniște generală și de încredere deplină.

Ofensiva silvică, menită să redea solului nostru bogăția pădurilor de altădată, și ofensiva sanitară, sortită să asigure sănătatea populației rurale, continuă, spre mulțumirea tuturor, sub ochiul atent al autorității centrale.

Tineretul premilitar, chemat din timp să se deprindă cu situația de apărător al pământului Patriei și al onoarei drapelului, este gata să umple rândurile, alături de camarazii lor mai vrâstnici.

Iar acea minunată „armată albă“, — a „Străjii Țării“, — nădejdea de război a României, formată într'un înalt spirit de jertfă și de adâncă disciplină, sub îndrumarea Marelui Străjer, M. S. Regele Carol II, face o rodnică și devotată ucenicie în serviciile publice, unde tineretul ar

putea fi chemat, ca personal auxiliar, în caz de nevoie.

Lipsa de acasă a gospodarului, chemat la datorie, nu se simte, așa dar. Femeea și copiii lui se bucură de sprijinul autorităților și de al obștei celor rămași acasă.

Ogoarele, de pe cari plugarul lipsește vremelnice, au început să fie lucrate, sub conducerea și îndrumarea organelor oficiale agricole și, în lumina caldă a soarelui de primăvară, care nu va întârzia să se arate, sămânța va încolți, și va crește, acoperind de rod bogat mănăsele câmpiilor ale României.

Executarea acestor măsuri, menite să asigure bunăstarea generală, ca și întregul program de realizări sociale, în toate domeniile, sunt reglementate și dirijate de foarte bună și necesară organizație politică „Frontul Renașterii Naționale“.

Această fericită mișcare de readucere a sufletului românesc pe făgașul destinului lui firești, — prin deplina armonie cetățenească — este completată în acțiunea sa de instituția Gărzilor Naționale.

Organismul Gărzilor Naționale, cu ramificații până în cele mai depărtate și mai mărunte puncte ale țării, este chemat să supravegheze corecta

aplicare a legilor și regulamentelor, chemând la ordine pe rătăciți și contribuind la nivelarea tuturor dificultăților.

Intr'un atare cadru larg, de adâncă și totală prefacere a țării, — prefacere realizată, totuși, în ceie

M. S. Regele Carol II

mai grele condițiuni generale, — o singură și mare datorie mai rămănea de împlinit.

Era datoria de a înzestra, cu toate cele necesare și în cât mai desăvârșită măsură, oștirea noastră, care stă de pază la hotare, cu mâna pe armă.

Cine ar putea nega că apărarea pământului românesc nu înseamnă însăși apărarea casei și a ogrăzii noastre, apărarea vieții părinților, a soției și a copiilor noștri, apărarea pâinii noastre și a lor ?..

Nu există un singur român conștient care să nu-și dea seama că a lupta și a ajuta la garantarea hotarelor României, înseamnă a ne apăra un bun părintesc, câștigat și păstrat cu mari și glorioase jertfe în trecut.

În sufletele noastre, ale tuturor, trăiește sufletul înaintașilor, cari nu s'au lăsat niciodată umiliți și niciodată n'au îngăduit cutropirea străinului.

Iată de ce, ca în acele neuitate vremuri de odinioară, la apelul făcut de Guvernul Majestății Sale Regele Carol II, românii de haștină, ca și cei de origine etnică străină, au alergat, subscriind Bonuri pentru Înzestrarea Armatei.

Toate categoriile sociale, și toate vârstele, — de la moșneagul care trăiește cu amintirile unui glorios trecut, până la copilul de școală,

Măria Sa Mihai
Marele Voevod de Alba-Iulia

Garda prezintă Majestății Sale Regelui Carol II, drapelul unui regiment

care s'a lipsit de un corn sau de o mică jucărie, — au venit cu voie bună, dându-și obolul, pentru oștire.

De altfel, condițiunile foarte avantajoase pentru subscriitori fac ca rezultatele obținute până acum să fie strălucite. Aceste rezultate au fost sublinate cu admirație până și de țările vecine, ca o dovadă a unității sufletești și a conștiinței cetățenești a poporului român.

Avem ordinea și bună-rânduiala asigurate înăuntrul țării.

Avem, la hotare, o pază care alcătuiește un zid de netrecut.

Pentru sufletul nou al României, toți locuitorii, inimă lângă inimă, și umăr la umăr, cu nestrămutată credință în Dumnezeu și în viitorul Patriei, să subscriem cât mai mult, pentru înzestrarea Armatei, făcând pavază lângă Marele nostru Conducător, Majestatea Sa Regele Carol II.

„FRONTUL MARAȘEȘTI ILUSTRAT”

Credință și muncă pentru Țară și Rege.

Din amintirile unui luptător

de General OLTEANU M.

VON PREUSSIG

Către finele lui Septembrie, în anul 1916, Generalul Praporgescu, comandantul Corpului I de Armată în Carpați, pe Olt, mi-a încredințat comanda Brigadei I-a de Călărași, cu ordinul de a lăsa caii și trăsurile în satul Călimănești, iar cu oamenii descălcați să mă urc pe coastele Negoiului, la obârșia Topologului, la punctul așa zis „Fața Sfântului Ilie“, cota 20,21.

Aveam misiunea de a zădărnici încercările ce făceau trupele de alpiniști bavarezi de a pătrunde pe aceea curmătură în țară.

Atacurile și contra-atacurile se țineau lanț. În special creasta zisă a „Măzgavului“ era disputată zilnic, căci aceasta era bariera principală, peste care trebuia să sară nemții.

Au și izbutit de vre-o două ori să pună stăpânire pe ea, dar fără întârziere au fost contra-atacați și goniți.

Este foarte adevărat că din cauza frigului, oamenii, cari stăpâneau vremea melnic, înghețau și astfel creasta trecea din mână în mână și cu ajutorul lui Dumnezeu.

Câteodată ne băteam ca orbii, căci la acea înălțime, în acel anotimp, ceața o tăiam cu cuțitul.

Intr'una din aceste întunecoase zile, și în urma unui neizbutit atac al Nemților, un brigadier se arată la intrarea postului meu de comandă; o colibă scundă, acoperită cu vreascuri și crăci de brad.

— „Să trăiți, Domnule Colonel, am adus un domn ofițer german și mai mulți Bavareji“.

— „Cum te cheamă pe tine și cine i-a prins“?

— „Sunt brigadierul Brastaviceanu, din regimentul 2 Călărași. Noi dela Măzgavul cu domnul locotenent al nostru i-am prins. Mai vin și alții.“

— „Bine, bine, bravo Brastaviceanu!... Stai aci până vom lua interogatoriul ofițerului.“

Apoi, adresându-mă căpitanului Radulian, aghiotantul meu, îi dădui ordin să introducă pe ofițerul captiv.

Înalt, slab, cu barbă mare, s'a încovoiat cu totul ca să intre. A salutat, i-am făcut semn să șadă jos pe cetini, cum ședeam și eu cu trei camarazi în jurul unei mescioare primitive, așa cum ar fi mesele pe care

mănâncă țărani și pe care o găsisem la o stână părăsită.

I-am făcut întrebările rituale și mi-a răspuns la toate, mai codindu-se la unele, mai cercând să ocolească pe altele, dar cu zăhărelul i-am scos ceea ce-mi trebuia.

El chema Von Preussig, era locotenent de rezervă și comanda o companie în Corpul Alpiniștilor. În civil era profesor la Universitatea din München și, ca stare civilă, era înrudit deaproape cu familia regală din Bavaria. M'a lămurit asupra efectivelor, armamentului, alimentației, a stării de spirit și alte multe lucruri interesante mi-a spus.

Și tot cercetându-l și vorbind, am băgat de seamă că are pe cap o căciulă țurcănească, tocmai ca acelea cu care dotasem pentru iarnă, în munți, călărașii noștri și pe care le rechiziționasem dela cojocarii din R.-Vâlcea și Drăgășani.

— „Cum se face că Alpiniștii au asemenea căciuli?“ I-am întrebat.

— „Cu voia domniei voastre, domnule colonel, am să vă spun povestea acestei căciuli“.

Făcui semn medicului locotenent Panea să-i ofere o țigară, pe care o aprinse și trăgând cu sete din ea, începu:

— „Astăzi dimineață a venit rândul meu să atac Măzgavul. Ajungând aproape de creastă, fără pierderi simțitoare, soldații români au ridicat mâinile sus. Crezând că vor să se predea, ne-am repezit la ei. Dar în acel moment a reînceput un foc viu și o parte din oamenii primului meu val au fost luați împreună cu mine, ceilalți cred că s'au retras.“

„Eram îngrozit!... E locul să vă spun că pe noi ne-a adus direct din Vosgi și numai după ce ne-a debarcat în localitatea Porumbacu, ne-a spus că unde suntem și ni s'a mai spus foarte apăsător că de acum intrăm în luptă cu un popor barbar, care nu cunoaște prizonieri; să ne ferim. Vă închipuiți groaza mea, când chiar acest mic brigadier dela ușă m'a apucat de mâna mea înghețată cu o nebanuită putere și m'a tras vertiginos de pe creastă în fundul văii întunecoase. Eram pierdut!... Tremuram tot. Nu de moarte mă înfioram, am văzut-o prea des și de aproape; dar groaza de tortură și de necunoscut!...“

„Zăream prin ceață oameni cari se mișcau cu o uimitoare repeziciune și vorbeau foarte repede o limbă pe care nu o înțelegeam. Numărul prizonierilor, uluiți și îngroziți, creștea în jurul meu; brigadierul se adresa cu vehemență oamenilor săi și în ceața deasă și sumbră, toți și toate luau proporții exagerate și stranii. Eram în infern și așteptam torturile infernului și mai tremuram și de frig, mai ales că în învălmășeală, pierdusem șapca și nimic nu măncașem toată ziua.“

„În asemenea dispoziție sufletească văd pe brigadier că apucă repede căciula unui camarad român și mi-o înfundă brutal peste ochi și peste urechi. „S'a isprăvit cu mine!“ mi-am zis: dar cel puțin are omenia să-mi acopere vederea în chipul cel mai original și expeditiv. Il zării apoi pe sub bordura căciulii, scoțând din buzunar un briceag enorm, pe care-l desfăcu cu violență. Prin ceață, gestul acesta mi s'a părut de o brutalitate înspăimântătoare și în spaima mea și sub imperiul prevenirii dela Porumbacu, citeam pe obrazul său viril plăcerea sadică de a mă spinteca.“

„Cele afirmate de șefii mei, aveam nefericirea să le verific chiar eu cu pielea și cu nervii mei.“

„Dar în aceiaș clipă văzui că bagă mâna stângă în sacul altui camarad român, scoase o pâine, tăie o bucată considerabilă și mi-o puse în mână.“

„Acum, în adevăr, nu mai știam ce să cred. Știam că sunt în mâna unor barbari, mă așteptam la o moarte cumplită, dar atâta rafinament în dozarea și graduarea supliciului, atâta batjocură și sarcasm. m'a abrutizat cu totul...“

„Mașinalicește și nervos, am început să mușc din pâine în timp ce el scotea de pe alt camarad, sveterul de lână pe care-l vedeți peste mantăluța mea subțirică și scurtă, în care el m'a văzut tremurând și învinețind. Era realitate? Visam? Un moment am avut impresia că sunt o păpușă într'un teatru vulgar de marionete; o jucărie în mâna unor primitivi, cari căutau distracție.“

„Dar cum mi-am terminat toaleta m'a și pus în capul convoiului de prizonieri și mi-a făcut semn cu mâna să pornim. Unde ne ducea? Ce sfârșit ne pregătea omulețul mărunț, vioiu și atât de autoritar? Ce rol aveam să joc eu, păpușa vie? Judecând după costum, eram spion german, travestit în soldat român. De prevăzut un sfârșit foarte tragic!“

„Imaginația mea se aprinsese și tot felul de inchipuiri lugubre îmi torturau sufletul, iar trupul meu înfrigorat și ostenit urca cu greutate coasta pietroasă și abruptă...”

„De multe ori însă, ne-a lăsat să ne odihnim și eram cu atât mai nedumerit cu cât și el și oamenii săi ne tratau fără dușmănie, ba chiar cu o oarecare compătimire și apoi, fără nicio umbră de aroganță răutăcioasă, ne pornea iar în chipul cel mai cavaleresc și elegant; ne acordau toată atenția, ne asistau ca pe niște bolnavi și ne mai îndemneau chiar la câte o bucată de pâine din care mai am încă în mână.

„Și cu toate acestea, cu cât înaintam supliciu creștea. Era teama de necunoscut și mai ales sugestia șefilor mei care mă obseda: „Poporul acesta nu cunoaște prizonieri”.

„Tensiunea nervoasă devenise chinuitoare și insuportabilă.

„Ași fi dorit un glonte; o moarte fulgerătoare ceream dela providență, când, în fine, bunătatea divină a vrut să pună capăt calvarului și, paradoxal, chiar în această cabană întunecoasă mi se făcu lumină deplină. Coșmarul înfiorător, care durase o eternitate, s'a risipit într'o clipă, odată cu toate resentimentele ce ni se injectase la Porumbacu, lăsând loc în sufletul meu numai întristării firești de a fi captiv și... și.. unui sentiment de sinceră simpatie și stimă pentru acest popor sălbatec și pentru soldați români pe care-i simt într'adevăr creștini...

Aci s'a oprit. Nu mai putea vorbi. De câte ori și-a petrecut nervos mâna osoasă cu degetele-i lungi și subțiri peste fața palidă și peste barbă, apoi ștergându-și prelung ochii umezi cu batista, a continuat:

— „Mă scuzi, domnule colonel, nu mă pot stăpâni și chiar mă jenez.. vă rog să credeți însă că nu sunt un slăbănog; starea mea de profundă și febrilă emoție nu se datorește unor nervi de femeie, nici situației în care m'a adus soarta: doi ani de continuă luptă m'a călit ca pe o bucată de oțel dar astăzi bucata de oțel a fost învinsă și muiată ca o cârpă de atâta neașteptată omenie, dela niște simpli soldați, dela niște țărani, dela poporul care nu cunoaște prizonieri...”

„Și acum că aci, în preajma domniei voastre, am aflat acelaș respect față de nefericire, copleșit și complect dezarmat stau și mă întreb: în ce lume am intrat? să fie oare atâta lumină în întunericul acestor nesfârșiți codri, despre care ni s'a spus

că sunt locuiți de barbari și tâlhari? Dar nici de bani sau de obiectele noastre de valoare nu s'au atins; ne-au luat numai documentele scrise, pe care le văd îngrămădite pe această măsuță și din care aș îndrăzni să vă cer o scrisoare dela mama mea”.

I-am dat-o. Mi-a mulțumit cu respectuoasă căldură și a continuat:

— „Nu știu în aceste momente atât de peșibile pentru mine, ca ofițer și nobil bavarez, cum să-mi exprim sentimentele mai bine și cum să le dau o expresiune mai concretă”.

Și, băgând mâna în buzunar, scoase un ceasornic de aur, se uită lung la el, și cu mare greutate, încându-se ca într'un acces de astmă, a reînceput:

— „Mă iertați, domnule colonel, nu-mi este mie dat să distribui recompense în armata română, dar vă rog totuși să-mi permiteți a oferi orologiul meu de familie, ca un modest și palid omagiu, acestui admirabil exponent al barbariei române. Acestui atât de omenos și civilizat brigadier și camarad, care fără să scoată o vorbă a știut totuși atât de elocvent să desmintă o legendă mizerabilă și o grosolană minciună și pe care numai situația mea de moment mă împiedică de a-l îmbrățișa ca pe un frate...” și emoția i-a tăiat șirul... cu ceasul în mâna întinsă spre brigadier, care sta neclintit în ușa postului, plângea...

Sub imperiul unei emoții abia s'ăpânită, am avut totuși tăria să-i arăt prietenește, că gestul brigadierului s'a produs fără nici un gând de răsplătă pământească și în conduita lui, nimic nu a fost pregătit ori inspirat asupra momentului și că felul în care s'a manifestat era în sângele și oasele lui de român.

Contrariat de acest refuz deghizat, dar îndeajuns de înțelegător a pus capul în pământ, ceasul în buzunar și s'a resemnat.

Mi-a cerut însă favoarea să fie condus, el și ceilalți prizonieri la Divizie, tot de acest brigadier și de oamenii săi.

I-am acordat-o și ne-am despărțit în clipa în care un nou atac al Nemților se deslănțuia.

Dar peste două zile, Brastaviceanu s'a înapoiat, mi-a raportat de executare și cu sfinală, privind în lături, mi-a pus dinainte ceasul de aur cu lanțul lui.

— „Ce-ai făcut păcătosule?...”

— „Să trăiți, domnule colonel, cinci ore, cât a durat drumul până la Perșani, la Divizie, mereu m'a îndemnat să-l iau și n'am primit. Dar la Divizie, d-l căpitan Fălcoianu dela informații, după ce a luat interogatorul domnului ofițer german, nu știu ce-or mai fi vorbit, dar mi-a zis să iau ceasul pe răspunderea domniei-sale și tot nu l-am luat până ce nu m'a chemat mai târziu domnul colonel Moșoiu și s'a cam răstit la mine, zicându-mi că trebuie să-l iau. L-am luat că nu am avut încotro, dar o singură grijă și o singură frică am avut, să nu-l pierd cumva, ori să nu mi-l fure cineva, până nu l-oiu pune în fața domniei-voastre, să-l dați înapoi, ori altuia mai mare și mai vrednic să-l dați, poate, lui domnul locotenent al nostru, cum ați crede; pentru mine e prea mult... Eu dacă ași fi râvnit la așa ceva, l-ași fi avut de când am pus mâna pe domnul ofițer și fără să știe nimeni, doar Dumnezeu”.

M'am uitat lung la el. Nu-mi venea să cred. Din ce viță de neam se scobora? De unde venea cu atâta cinste și demnitate? M'am sculat în picioare, l'am atins ușor cu palma peste obrazul lui cinstit și bun, i-am întins ceasul și i-am zis:

— „Păstrează-l, ești vrednic de așa amintire. Să fii toată viața omenos și de azi înainte ești sergentul Brastaviceanu”. L-am mai atins odată cu palma peste obraz și el, luptătorul neînfricat, omul de vreme rea, era să cadă jos...

Târziu, în toamna anului 1917, se scursesese un an, eram la altă comandă și eram general. Trecând călare pe lângă o vie de pe șoseaua Hârlău-Cotnari, zăresc deodată un pâlț de soldați scoborînd în goană coasta către mine. Era Brastaviceanu cu oamenii lui, dați la munca agricolă în vii. Mă recunoscuseră de departe și alergau să mă salute.

— „Să trăiți, domnule general!... merge bine și acuma” și Brastaviceanu, cu mândrie și afecțiune abia stăpânită, mi-a arătat ceasul de aur.

De aur era și inima lui.

**Credință și muncă
pentru țară și Rege.**

Carol Robert

File de cronică

de

MIRCEA D. RADULESCU

Și într'o zi, poftind să 'ncalce megieșele hotare,
Carol Robert, îngâmfatul Crai al țărilor maghiare,
Porunci să se gătească oastea întregă de resbel.

Și pe calu-i cu podoabe și cu oastea după el,
Pe poteci, tăind Carpații, scoborau prin Gorj la vale;
Strălucia în luminișuri numai fier și numai zale;
Clocoteau până 'n adâncuri codrii nepătrunși de brad,
Și curgeau prin văi, talazuri, strănepoții lui Arpad,
Căci voiau o țară nouă Craiului s'o dea de zestre.
Spumegând jucau fugarii, strânși în pinteni și 'n căpestre,
Și-i duceau aci 'n buestru, ori aci 'n sălbatic salt;
Tremura penajul verde de păun pe coiful nalt.
Și 'ncrezuți în ei, nepoții celei mai semețe nații,
Cu mustața răsucită și cu mâna 'n șold, magnații
Scoborau trufași și falnici, prinși în platoșe de fier.
Era mândru de el însuși fiecare lăncier,
Căci purta pe el mătăsuri și oțel și pietre rare...

Dar, din când în când, un bucium răsuna în depărtare
Răspundea în zare altul, apoi altul tot mai slab...

Peste Țara Românească stăpânea un Basarab.

Și la glasul lung de bucium, toți românii au tresărit...
Codrii falnici, în adâncuri, se sbăteau înăbușit.
Oameni cu staturi înalte și cu chipuri neguroase,
Alergau pe povârnișuri, care cu lopeți și coase,
Care aducând pe umăr furci, topoare și securi,
Doborând stejari și paltini străbăteau printre păduri;
Se 'nălța de prin hățișuri câte-o namilă greoaie,
Cu cojoc de urs în spate și căciula cât o oaie;
Percă însuși Sfarmă-Lemne, legendarul uriaș
Inviase în statura fiecăruia urmaș.

Și când apriga secure lung cutremura Carpații,
Fără griji treceau la vale Craiul, oastea și magnații...

Dar, desprins de pe o creastă, un năpraznic bolovan
Se rostogoli 'n adâncuri și, precum un uragan
Se abate peste codrii cu lung vuet și doboară
Falnicii copaci ce 'n aer cu vecia se măsoară,
Astfel clocotiră munții. Și puternicul stejar
Rupt, căzu din vârfuri peste oastea Craiului maghiar.
Surd se prăbușiau copacii sub căderea de secure;
Se rupea căzând cu tunet câte-o coastă de pădure,
Și puhoiul greu de trunchiuri și cascadele de stânci.
Dădeau glas imensității până 'n văile adânci.
Speriați sburau vulturii din pădurile cărunte.
Cădeau blocuri mari de piatră, toată creasta unui munte
Se rostogolea cu urlet în adâncuri de strâmtori,
De se sguđuiau Carpații din prăpastii până 'n nori.

Sub năpraznica urgie care s'abăteà de sus,
Falnicii oșteni uitară drumul care i-a adus...

Și din toată oastea mândră, căci trufia se înfrânge,
N'au rămas decât mormane de cadavre 'n bălți de sânge.
Zale rupte, coifuri sparte de loviri de buzdugan...
Insuși Craiul, Carol Robert, în vestminte de oștean,
Spăimântat de-amenințarea ghioagelor cât buturuga,
O luă la sănătoasa și de-abia scăpă cu fuga!

Mărășești

Iscusita pană a unui geniu va fi încă neputincioasă, pentru a ne reda în adevărata-i splendoare, această bătălie, în care nici morții n'au avut odihnă!

Căci trupurile neînsuflețitelor au fost măldăruite, pentru a mări puterea stăvilărilor, zidit din piepturile acelor rămași să apere ultimul petec din moșia udată cu sângele celor cari aproape 2000 de ani, s'au jertfit pentru ea!

Spiritul de destrămăre ce cuprinsese armata rusă, o pune în imposibilitatea de-a lua ofensiva alături de armata română în cursul anului 1917 — după cum se hotărîse la Chantilly în toamna anului 1916 — încât lupta pentru desrobirea pământului românesc, cutropit de dușmani trebuia dată numai de armata noastră, refăcută în Moldova, în iarna și primăvara lui 1917.

Armata I și II română însă, se găseau alături de armatele 9. 4 și 6 ruse, astfel că orice mișcare a lor, era în funcție de armatele rusești.

Oprirea ofensivei dela Nămoloașa a armatei I române, ca și a bătăliei victorioase dela Mărăști a armatei II, arată până la evidență, situația nenorocită a armatei ruse, care fraterniza cu inamicul și trăda toate planurile noastre.

Cucerirea Bucovinei către sfârșitul lui Iulie 1917, din mâinile Rușilor și continuarea înaintării Austro-Germanilor nu numai că opriră pe Români în înaintarea lor, dar le amenințau și spatele.

Față cu această situație, Marele Cartier German, concepu în acest timp, planul reluării operațiunilor pe frontul român.

Moldova urma să fie atacată dela Nord, prin Bucovina și dela Sud, pe valea inferioară a Siretului.

Pentru pararea primejdiei ce amenința țara dinspre Nord, Comandamentul trupelor ruso-române, decidese regruparea forțelor așa fel, ca să poată face față unui eventual atac în Nordul Moldovei.

În acest scop, șase divizii scoase de pe frontul Armatei IV rusă — urmând a fi înlocuite de parte din armata I română, — trei de pe frontul Armatei IX, — ce vor fi înlocuite de armata II română, — împreună cu câte o divizie de cavalerie rusă și română, vor forma ar-

mata de manevră, destinată operațiunilor din nordul țării.

Pe când se luau aceste dispozițiuni, Ludendorff plănuiește dubla ofensivă: dela Mărăști și Oituz.

„A zdrobi pe unul din statele luptătoare, a desființa o armată, a goni încă un suveran dușman pe drumul pribegiei, a pune mâna pe bogatele grânare ale Moldovei și Basarabiei, a domina Marea Neagră dela Odesa”, — acestea toate formau ținta către care tindeau vrășmașii noștri, prin „străpungerea de pe Putna și Susița”, cum au numit Germanii „bătălia dela Mărășești”.

Armata IX germană este destinată să producă străpungerea.

Pe o întindere de aproape 60 km., cât ocupa între Surabia (pe Siret) și Irești, frontul Armatei IX era împărțit în două sectoare:

1. Sectorul Corpului I A. de Rez., comandat de generalul von Morgen, dela Surabia până între satele Ivănești și Satul nou, cuprinzând 5 divizii.

2. Sectorul Corpului XVIII Armată, comandat de Generalul Von Wenninger dela linia Ivănești — Satul nou până la Irești, cuprinzând 3 Divizii.

În rezervă, Armata IX avea 2 Divizii și aștepta sosirea Corpului alpin bavarez, de pe frontul francez.

În fața celor șapte divizii — din prima linie — ale Armatei IX germane, se găseau trei Divizii rusești, din Armata 4-a, gata și acestea a fi înlocuite de Divizii din Armata I română.

Convins de trădarea Rușilor, — căci generalul V. Morgen închease la 10 Iulie suspendarea ostilităților cu Divizia 34 și 13 ruse A. IV. — și având în față un front în curs de transformare, dușmanul atacă sigur de isbândă.

Intr'adevăr, trădarea rusească se confirmă: în seara zilei de 6 August (24 Iulie st. v.), frontul rus fusese rupt pe o lungime de 10 km. Parte din trupele rusești trecuse pe malul stâng al Siretului, iar majoritatea fugia în dezordine spre Nord, părăsind pozițiile, una după alta, fără să încerce cea mai mică rezistență.

Îngroziiți de dezastrul Diviziei 34 ruse și de primejdia situației, comandantul ruși — asemenea Duceului Nicolae, la Grivița — cer ajutorul armatei I române.

Divizia 5 — pe malul stâng al Siretului, în așteptare să fie trecută la Vest de râu, pentru a înlo-

cui pe Ruși — primește ordinul să treacă Siretul chiar în după amiaza zilei de 6 August (24 Iulie st. v.) spre a umple golul produs de înfrângerea Diviziei 34 ruse și a restabili frontul.

În zorii zilei de 7 August (25 Iulie st. v.) Divizia 5 se găsește pe poziție, în fața centrului sectorului ofensiv al C. I. A. de rezervă german.

Generalul V. Morgen atacă de mai multe ori în această zi, cu 3 Divizii, tocmai în punctul de legătură între Divizia 5 și rămășițele Diviziei 34 ruse, dela dreapta sa.

Frontul nu este rupt, ci numai refăcut cu 2-3 km. mai înapoi, însă cu sacrificiul a 45 ofițeri și 1800 de soldați ai bravei Divizii a 5-a.

Pentru ziua de 8 August (26 Iulie st. v.), Makensen căutând sectorul ocupat de Ruși, mută mai spre Vest direcția atacului, în scopul de a cuceri linia Clipicești-Diocheți.

Diviziile 71 și 13 ruse atacate în această zi, se retrag în dezordine pe Șușița. Totuși scopul propus nefiind atins, dușmanul hotărăște ca acțiunea să se continue în ziua de 9 August (27 Iulie st. v.), tot prin atacarea sectorului ocupat de Ruși.

Spre marea lor dezamăgire însă, Germanii în loc de Ruși, sunt opriți și contra atacați de Divizia 9 română, care până la 1 noaptea luptă cu furie pentru păstrarea poziției.

În schimb, Germanii reușesc să pătrundă mai la Vest, în sectorul ocupat de Ruși. Succesul este exploatat și'n ziua de 10 August (28 Iulie st. v.) când Germanii trec peste Șușița.

Pentru ziua de 10 August, Comandamentul român hotărăște ca Diviziile 5 și 9 să contra atace pentru a cuceri linia Bisighești-Străjescu.

Puternicile atacuri date de vitejii Diviziilor 5 și 9 nu dau însă rezultatul așteptat. De aceea, se decide ca în ziua de 11 August, să se atace din nou, împreună și cu trupele ruse dela dreapta, pentru a se atinge frontul Șușița-Seacă pădurea dela cota 59 — Valea Jugastru — Doaga, care să continue baza de plecare la atacul liniei Bisighești-Străjescu.

În timpul când aveau loc preparativele ofensivei Diviziilor 5 și 9 române, comandamentul german, pregătește și el o ofensivă pentru aceeași zi cu ambele corpuri de armată ale A. IX germană, ca de obicei, tot asupra Rușilor.

În dimineața de 11 August, Corpul XVIII atacă Divizia 15 rusă și pune stăpânire pe V. Șușiței și Putnei.

Pe frontul român, atacul Diviziilor 5 și 9 fusese fixat pentru ora 16.30.

Dar... cu câteva minute înainte, comandantul Diviziei 9 primește știrea că Rușii dela dreapta sa au rupt lupta și se retrag.

Atacul Diviziilor pornise, iar flancul drept al Diviziei 9 este amenințat.

Germanii cad în spatele Diviziei 9, atacând gara și satul Mărășești. Situația este critică. Regimentele 35 Inf. și 9 Vânători însă, resping pe inamic și reconstituiesc frontul.

Către seară parte din Divizia 13 ocupă frontul la dreapta Vânătorilor și caută să stabilească legătura cu Rușii.

În timpul nopții, un alt Regiment din Divizia 13 consolidează legătura dintre Diviziile 5 și 9 române.

Criza trecuse, când generalul Cristescu, comandantul armatei I este înlocuit prin generalul Eremia Grigorescu.

Noi schimbări de trupe au loc pe frontul româno-rus, care la 13 August (31 Iulie st. v.) este astfel ocupat:

La dreapta, dela Irești—Est Panciu, Corpul 9 rus, cu Div. 103, 15, 14 și Div. Cavalerie Zamurskala.

La centru, Corpul V român cu Div. 13, 9 și 10 (Div. 10 în rezervă) dela Panciu—Est fabrica de zahăr.

La stânga, Corpul VI român cu Div. 55, 14 și grupul de Cavalerie Greceanu, dela fabrica de zahăr — Livești.

Comandantul Armatei IX germane, primi ordin să suspende atacul împotriva Românilor și să-și îndrepte toate eforturile spre C. 8 rus, mutând acțiunea mai spre Vest, în regiunea Panciului.

La 30 Iulie st. v. — 12 August — germanii cuceresc Satul nou, August (31 VII st. v.) dimineața Panciu—Crucea de sus și Perlești.

Căutând să-și lărgească frontul la aripa dreaptă, inamicul (Div. 115) se lovi de Div. 13 română și apoi ajunse în fața podișului Iveștilor, Muncelului, Strășanilor și Mânăstioarei, făcând un pronunțat intrând în frontul rus, de unde amenința flancul întregii linii românești dinspre răsărit.

Pe porțiunea românească a frontului, Germanii dau numai mici atacuri de fixare.

Contra ofensiva română din 10 și

11 August (28, 29/VII) nu se mai continuă.

Alarmat de înfrângerea dela Panciu și de situația periculoasă a frontului său, G-lul Ragoza se hotărăi la o mare mișcare de retragere, pentru a duce frontul pe linia: Irești Diocheți-Ionești și dă ordin G-lului Grigorescu să retragă trupele române cu 6 km. la N. de Mărășești.

Aceștia nu se asociază la planul de retragere, intervine la M. C. G. și reușește să anuleze ordinul de retragere. Generalul Ragoza este înlocuit la comanda celor 2 armate, prin generalul Grigorescu.

În ziua de 14 August, inamicul atacă pe tot frontul Corpului rus. Rușii se retrag, situația este restabilă de Divizia 10 română. Germanii atacă și în punctul de legătură al Diviziilor 9 și 5 române, dar aci sunt respinși. Cel mai puternic atac însă, l'au dat Germanii asupra Diviziei 5-a în după amiaza zilei. Contra-atacurile rezervelor au fost respinse, fiind copleșite de numărul cel mare al atacurilor. Divizia 5 este silită să se retragă la Sud de satul Cosmești din Vale. Din această cauză trebuie să se retragă și Divizia 9.

Atacul asupra Diviziei 5, continuă și'n ziua de 15/2 August dar față de tronica rezistență a bravelor trupe române, inamicul nu mai poate înainta.

Seara, Div. 5-a este retrasă din luptă și înlocuită cu Divizia 14.

Atacurile date în această zi pe frontul Corpului 8 rus, au fost și ele respinse, datorită intervenției trupelor române din Armata II română, cari au înaintat pe frontul între Diviziile 103 și 15 rusă.

Germanii mai încearcă din nou în ziua de 16/3 August să spargă frontul român, pe o vreme ploioasă, dar sunt respinși de pretutindeni. După acest insucces, urmează 2 zile de acalmie (17 și 18/5 August).

Atacul cel mai grozav l-au dat Germanii în ziua de 19/6 August, zi, care formează cea mai glorioasă pagină din istoria neamului.

În această zi situația armatelor este următoarea:

Armata I română are pe front 4 Divizii (14, 9, 13 și 10) și 2 în rezervă 5 și 15. Total 6 Divizii.

Corpul VII rus avea pe front 2 Divizii (14 și 103) și un detașament (4 batalioane și 3 baterii) din armata II română, iar în rezervă 1 Divizie de Infanterie (12) și 1 Divi-

zie Cav. Total: 3 Divizii 1 Divizie Cav. și Detaș. român.

Total general al forțelor ruso-române: 9 Divizii, 1 Divizie Cav. și 1 Detașament.

Inamicul dispunea de 9 Divizii și Corpul alpin, dintre cari 7 Divizii pe front.

După un bombardament de 2½ ore, infanteria inamică a pornit la atac pe tot frontul Diviziei 12 române, silind-o să părăsească tranșeele liniei I-a. În acest moment, Diviziile 9 și 10 române sunt ținute sub un bombardament extrem de violent, pentru a nu-și putea deplasa rezervele în ajutorul Diviziei 13.

Divizia 9-a atacă și ea la centru, este forțată să se retragă pe liziera de Sud a satului Mărășești.

Deasemenea inamicul concentrându-și eforturile asupra dreptei Diviziei 13 reușește să rupă frontul acelei Divizii, în dreptul pădurei Răzoare. Atunci, Divizia 13 contra-atacă puternic, cu 3 batalioane, respinge pe inamic și împreună cu dreapta Diviziei 10 îl urmărește energic până în valea Șușiței, silindu-l să se retragă în cea mai mare dezordine și să lase numeroși morți și prizonieri în mâinile Românilor.

Față de aceste rezultate, se dă ordin și Diviziei 9-a să contraatace, spre a recuceri terenul pierdut.

Deși la acest contra atac a concurat și artileria Diviziei 14 totuși, din cauză că trupele acestei Divizii erau foarte slăbite după atâtea lupte grele și oboseli mari, atacul n'a izbutit să respingă pe inamic, ci numai l-a forțat să se oprească în înaintarea sa și să înceteze atacul.

Inamicul atacă atunci cu furie frontul Diviziei 14, dar și aci este respins.

Și astfel, timp de 14 zile, dușmanul lovește din ce în ce mai furios, dela Est spre Vest, la Doaga și Străjescu, la Bisighești, la Pătrășcani și Panciu, la Chicera și Răzoare pentru a termina la cota 100, disperat, că în loc de a găsi calea deschisă spre Iași, se zdrobi de contra-atacurile și rezistența dâră a Românilor.

Bravii ostași ai diviziilor 5, 9, 10, 13 și 14, cu ofiterii în frunte, își contopiseră trupul și sufletul în de-

viza:

„Oprim puhoiul, ori murim cu toții!”

Sfidând moartea, au oprit puhoiul celor 12 divizii dușmane!

Iar pe Makensen l-au făcut să-și lase brațele în jos și bărbia în plept cu descurajare, pentru ca privind cu îndoială și cu tristețea harta, să în-

chidă ochii, gândindu-se că el, Mackensen — spărgătorul de fronturi — este învins pentru prima oară de Români și că desigur de acum urmează prăpădul!

Credința nestrămutată dela soldat până la general, în dreapta și sfânta cauză pentru care se vărsase atâtă sânge, începe să învieze. Soarele libertății popoarelor subjugate răsare pentru întâia oară, pe frontul dela Mărășești!

Credința celor căzuți, că prin jertfa lor vor mântui pe urmași, izbândise! Lanțurile robiei se sfărâmaseră!

Părinții, soții, surori și frați ai celor 450 de ofițeri și 20.000 de soldați, căzuți atât de sublim în câmpia Siretului, nu-i plângeți, căci: „Nu's morți cei ce-au căzut pe câmpul de onoare!

„S'au dus numai pe drumul aprins de ideal...

„Priviți-î! O lumină călătorind în soare,

„In urma ei credința în vremuri viitoare,

„Răsare tot mai albă și crește val de val...

Oituz

Pentru cucerirea Moldovei Statul Major German plănuse în vara anului 1917, străpungerea frontului ruso-român, pe două căi: pe valea Siretului și prin văile Slănicului, Oituzului și Cașinului.

Pe prima direcție a avut loc bătălia dela Mărășești.

Pe celelalte, bătălia dela Oituz sau „luptele pentru trecătorile din vestul Moldovei“, după cum le-au denumit Austro-Germanii.

Generalul Rohr trebuia să pătrundă prin aceste trecători și la Adjud, urma să se întâlnească cu Mackensen — fălosul spărgător de fronturi — pentru a închide astfel între brațele cleștelui pe bieții Români, cari aveau singura vină că-și apărau rămășița țării neînveninată încă de barbari, nevoile și necazul.

Corpul VIII Austro-Ungar, ce ocupa frontul dela Oituz, forma trei sectoare:

— Sectorul de Nord (Slănic), cuprindea Div. 70 Honvezi și Divizia 7 Cavalerie austro-ungară, descălecată.

— Sectorul de Sud (Cașin) cu Div. 71 Honvezi, Brig. 8 de Munte și 4 Regimente din Div. 8-a Cavalerie Austro-Ungară.

— Sectorul Central (Oituz) era

cel mai puternic. Aci urma să se producă efortul principal, călare pe șoseaua Oituzului, cu Brig. 15 Bavareză, Batalionul Alpin Württemberghez, 2 regimente din Div. 117 germană și 2 regimente din Divizia 8-a Austro-Ungară.

Scopul atacului de-alungul șoselei Oituzului era ruperea frontului român în Valea Oituzului și ocuparea Oneștilor; apoi aripa stângă urma să ocupe Tg.-Ocna.

Cucerirea liniei Troțușului ar fi însemnat pentru Români un dezastru strategic și economic, căci valea Troțușului, era principala arteră de comunicație și aprovizionare a armatelor ruso-române din munții Moldovei și singurul rezervoriu de bogății minerale, de care mai dispunea țara, pentru trebuințele armatei și populației.

Căderea liniei Troțușului însemna catastrofa armatei româno-ruse depe Siret și ocuparea Moldovei.

De aceea, în valea Oituzului se juca acum nu numai soarta unei bătălii, ci însăș soarta țării!

Diviziile 7 și 6 române „vor primi lovitura Grupului General Rohr și vor avea greaua sarcină să păstreze închisă poarta Oituzului, pecetluită și sfințită cu sângele atâtor mii de eroi în campania anului 1916.

Atacurile din zilele de 8, 9 și 10 August 1917 (28, 29 Iulie st. v.), li se face față prin rezistența pe poziția ocupată, prin contra-atacurile rezervelor de batalioane și regimente și prin ocuparea unei poziții la 4—5 km. înapoia primei.

Dar pe noua poziție cu ce să se mai reziste când rândurile bieților ostași, fuseseră atât de rărite încât, în seara de 10 August, din Brig. 15 rămăseseră 570 de soldați, în timp ce inamicul se pregătea să dea lovitura decisivă, pentru a ajunge la Onești!?

Prin chibzuita socoteală a Mare-lui Cartier General Român sunt trimise spre Onești: Brig. 2 de Călărași, Divizia I de Cavalerie, Brig. de Grăniceri, Batalionul de Vânători de Munte, Reg. 1 Vânători, Reg. 46 Infanterie și încă 2—3 batalioane din diferite regimente.

Ziua de 11 August înseamnă punctul culminant al crizei pentru Români.

Și totuși, o zi numai îi desparte de greaua cumpănă pri ncare trec.

În seara de 12 August. Măgura, Vranceanul, Cuprianul, Grohotișul, Cireșoia erau în mâinile vâjnoase ale Vânătorilor de Munte cari, oțeliți pe dealurile Cetății Neamțului,

după 160 km., făcuți în 4 zile, trec Troțușul până la brâu și numai cu prețul a doi morți și 20 de răniți, împing 4 km. pe dușman și-i iau 480 de prizonieri!

Trecuse criza dela Oituz!

Dușmanul fusese pironit locului, sosiseră trupele de întărire, se putea trece la contra-ofensivă!

Ziua de 13 August, este ziua de sacrificiu a Grănicerilor cari de 6 ori atacă și resping noaptea zece contraatacuri, între cotele 805 și 903, unde se hotărîse ruperea frontului dușman.

Pentru ziua de 19 August hotărîse el a ne da lovitura de grație atât la Panciu cât și la Oituz.

Dar, ca și la Mărășești, planul nu i-a dat roadele dorite; a curs mult sânge și'n această zi, cași în cele două următoare. În zadar pentru dușman, dar nu pentru noi, căci el a înghițit puhoiul vrășmaș dela Oituz.

„De ciudă, dușmanul începe o bombardare furioasă a Tg.-Ocna. Obuze incendiare cad peste pașnicul târg, părăsit de locuitorii săi și aprind casele. Cartierul dinspre penitenciar e distrus cu desăvârșire căzând astfel pradă instinctelor neroniane și răzbunării neputincioase a unui dușman deziluzionat și iritat de nesucces... Makensen, înfrânt decisiv la Răzoare, rupse bătălia dela Mărășești și renunțase definitiv la ideea fortării apărării Siretului. Generalul Rohr trebui să imite gestul tovarășului său de arme. În fața Tg.-Ocna, Austro-Germanii rămăseră înțepenți pe crestele Creșoaii, agățati pe povârnișul Coșnei. În valea Oituzului, ei erau fixați deacurmezișul Grozeștilor, iar pe dealul Sticlăriei, o barieră de cadavre indică linia despărțitoare a celor două fronturi.

Marele plan strategic al lui Ludendorff se prăbușire în cel mai complet eșec. Cleștele celor două armate austro-germane, care trebuiau să opereze dealungul Troțușului și Siretului, zăcea la pământ cu brațele sfărâmate.

Bătălia dela Oituz, e o izbândă a puterii de rezistență a soldatului român. În strânsă legătură cu bătălia dela Mărășești, ea a reușit să zădărnicească marele plan strategic al dușmanului, a salvat Moldova de invazia și ocupația inamică și a adus o nouă consacrare gloriei Oituzului, câștigată cu atâtă sânge în toamna anului 1916”!

Slavă biruitorilor!

Aminte urmașilor!